

Проаналізувавши наведені вище приклади щодо груп творення коронеологізмів можна зробити висновок, що найбільшого поширення мають такі форми слів, які утворились поєднанням таких термінів як *coronavirus*, *COVID-19* з словами, які вже були у вжитку та означали конкретні терміни. Саме завдяки такій комбінації слів, а не створенню повністю нових виникають 2/3 коронеологізмів.

Література:

1. Fischer R. Lexical change in present-day English: a corpus based study of the motivation, institutionalization and productivity of creative neologisms. Tübingen: Narr, 1998.
2. Coronavirus: Glossary of Common Terms. URL: <https://www.webmd.com/lung/coronavirus-glossary#1>
3. Martin A. Word-formation patterns and studying of COVID-19 neologisms, 2021.
4. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-36>

LEXICOLOGICAL PERSPECTIVE OF PHRASAL VERBS IN THE MODERN ENGLISH LANGUAGE

ЛЕКСИКОЛОГІЧНА ПЕРСПЕКТИВА ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Nikolaieva T. M.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Foreign Philology,
Kyiv National University of Culture
and Arts
Kyiv, Ukraine*

Ніколаєва Т. М.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології,
Київський національний університет
культури і мистецтва
м. Київ, Україна*

До складу фразових дієслів, що є однією з головних ознак англійського дієслівного словотвору, входить монолексемне дієслово та післядієслівний компонент прислівниково-прийменникової природи, який внаслідок послаблення своєї прислівникової або прийменникової

функції утворює з дієсловами відносно стійкі семантичні та синтаксичні сполучення. Фразове дієслово функціонує як поєднання дієслова й приєдника, дієслова і прислівника чи дієслова і приєдника з прислівником, ось чому його часто визначають як багатослівне чи двослівне дієслово. Таке поєднання можна визначити як «ідіоматичне», так як дослівний переклад кожного з компонентів не становить єдиного змісту всього поєднання. Точніше, він може бути зовсім іншим, і часом здогадатися про переклад усього фразового дієслова по його частинах неможливо [1].

Другий компонент, який позначається у лінгвістиці різними термінами, а саме, прислівники, постпозитиви, постпозитивні приєдники тощо, не виражає ознаки дії, яка б означала щось відокремлене від тієї дії, що міститься в першому компоненті дієслова. Дієслова з постпозитивами зливаються в одне семантичне ціле й виражають єдине поняття. Тому при вилученні другого компонента, зазвичай, змінюється значення дієслова [2, с.105].

Слід зазначити, що існують протилежні позиції щодо природи і використання фразових дієслів:

1) буквальне використання форми *go up* не є фразовим дієсловом як таким, а є простим дієсловом з часткою: *The balloon went up into the air*. Термін «фразове дієслово» повинен використовуватись лише для образних і ідіоматичних значень: *The balloon went up* (= *The crisis finally happened*). В даному випадку маємо справу з семантичним аспектом фрази *go up*, яка не має нічого спільного з синтаксисом чи морфологією.

2) термін «фразове дієслово» охоплює пряме і переносне (ідіоматичне) використання і, отже, включає в себе синтаксис, морфологію та семантику, тобто обидва значення фрази *go up* [2].

Фразове дієслово англійської мови можна розділити на кілька груп:

Неперехідні дієслова – такі дієслова, які не беруть доповнення, і вживаються самі по собі. Наприклад: *Although the work was very difficult, he didn't give up*. – Хоч робота була дуже важкою, він не здавався.

Нерозділові дієслова – такі дієслова, які приймають після себе доповнення. Наприклад: *While cleaning the attic, he came across some old pictures of his grandfather*. – Коли він прибирався на горищі, він випадково знайшов старі фотографії свого дідуся.

Деякі розділові дієслова приймають додаток, який вживається між дієсловом і приєдником, такі дієслова називаються обов'язково роздільні. Наприклад: *His dog woke him up very early in the morning*. – Його собака розбудила його дуже рано вранці. Інші розділові дієслова приймають додаток, який може вживатися як між дієсловом і приєдником, так і після дієслова з приєдником. Хоча, якщо додаток є займенником, він має вживатися між дієсловом і приєдником. Такі

дієслова називаються необов'язково роздільними. Наприклад: They put the meeting off. = They put off the meeting. = They put it off. – Вони відклали збори.

Фразові дієслова (вони ж усталені дієслівно-прийменникові сполучення) – це дієслова (multi-word verbs), що складаються з декількох слів, одним з яких є дієслово, а іншим (або іншими) – прийменник або прислівник, що збігається з ним за формою. Англійські multi-word verbs підрозділяються на три окремі підгрупи, які зазвичай (для зручності і спрощення) називають одним словом – фразові дієслова. Ці підгрупи називаються:

- 1) prepositional verbs – прийменникові дієслова;
- 2) phrasal verbs – безпосередньо фразові дієслова;

3) phrasal-prepositional verbs – фразово-прийменникові дієслова, що складаються з трьох слів. Фразове дієслово існує як єдина нероздільна семантична одиниця мови і несе смислове навантаження тільки в такому вигляді: дієслово + прийменник (Verb + Preposition), дієслово + прислівник (Verb + Adverb), дієслово + прийменник та прислівник [3].

Фразові дієслова поділяються на: неперехідні (break down – зламатися) і перехідні (put off – відкласти). Одні й ті самі дієслова можуть бути в одних значеннях неперехідними, а в інших – перехідними, тобто, в одних випадках вони можуть вимагати додатка, а в інших своїх значеннях можуть вживатися без додатків. Перехідні фразові дієслова (transitive phrasal verbs) прийнято ділити на дві категорії: роздільні (separable) і нероздільні (inseparable), в залежності від розташування прямого додатку по відношенню до прийменника. До нероздільних відносяться всі неперехідні фразові дієслова і деякі перехідні (run into, get up, break down, etc.). Неможливо за зовнішнім виглядом дізнатися, дієслово розділяється чи ні. Потрібно перевірити це по словнику. Якщо дієслово розділяється, то додаток може стояти або після нього, або між дієсловом і ОДП (turn down my offer = turn my offer down – відхилити мою пропозицію) [3]

Наступною ознакою є ідіоматичність. Під ідіомою ми розуміємо поєднання 2 або більше слів, значення якого не збігається зі значенням складових. Багато фразові дієслова мають значенням, яке неможливо вивести зі значень його компонентів. Наприклад: bring up – educate, give up – stop doing, using, come by – obtain [5]

Одні й ті ж дієслова можуть бути в одних значеннях неперехідними, а в інших – перехідними, тобто, в одних випадках вони можуть вимагати додатка, а в інших своїх значеннях можуть вживатися без додатків.

При дослідженні значення і функцій постпозитивів можна відзначити ряд випадків, коли неперехідне дієслово в сполученні з постпозитивом

стає перехідним, або навпаки, перехідне дієслово в сполученні з постпозитивом стає неперехідним. Наприклад:

1. Дієслово «to run» – бігти є неперехідним, але з постпозитивом воно стає перехідним: You know him, Mrs. Worthington. He ran off the old darky you now own, old Sam, I mean. – Ви знаєте його, місіс Вортінгтон. Він допоміг втекти старому негру, який тепер належить Вам, я маю на увазі Сема.

2. Дієслово «to talk» – розмовляти є неперехідним, а вже to talk over – обговорювати є перехідним: Say, Mother, let's talk the matter over. – Ось що, мамо, довай-но обговоримо цю справу.

3. Дієслово «to wake» – будити є перехідним, to wake up – прокидатися – неперехідне: The child further explained that he woke up and... did not like to wake Mother. – Хлопчик потім пояснив, що він прокинувся, але ... не хотів будити маму [4, с. 54].

Перехідні фразові дієслова (transitive phrasal verbs) прийнято ділити на дві категорії: роздільні або відокремлювані (separable) і нероздільні або невідокремлювані (inseparable), в залежності від розташування прямого додатку по відношенню до прийменника. До нероздільних відносяться всі неперехідні фразові дієслова і деякі перехідні (run into, get up, break down тощо).

Література:

1. Близнюк О.І., Трибуханчик А.М., Харитонов І.К. Phrasal Verbs in Modern English. Педагогічний університет м.Ніжина, 2003. 189 с.

2. Ванівська О.І. Фразові дієслова в англійській мові як засіб вираження аспектуального значення завершеності в Британському національному корпусі. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. Київ, 2010. С. 46-51.

3. Дідо Н.Д. До питання вивчення фразових дієслів в сучасній англійській мові. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. №14. 2016. С. 34-39.

4. Орловська О. В. Типологічна класифікація фразових дієслів у сучасній англійській мові. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наук. пр.* Хмельницький, 2017. Вип. 12. С. 180-183.

5. Povey J. Phrasal Verbs and How to Use Them. Москва, 1990. 176 p.

5. Sheverun N., Dzyrylo A. Фразові дієслова у системі лексичних одиниць сучасної англійської мови та їх класифікації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»* ((11(79)). с. 148-152.